

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ABRAMÓW

NA LATA 2026-2028

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
I. WPROWADZENIE	3
II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	5
III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	6
IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY ABRAMÓW	7
V. ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE ABRAMÓW	8
POMOC SPOŁECZNA	8
PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN	15
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	16
PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN	19
VI. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU	22
VII. CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	23
VIII. ADRESACI PROGRAMU	29
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	29
X. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	29
XI. BIBLIOGRAFIA	32
XII. SPIS WYKRESÓW I TABEL.....	33
SPIS WYKRESÓW	33
SPIS TABEL.....	33

WYKAZ SKRÓTÓW

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Abramowie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie

PES – podmioty ekonomii społecznej

PK – Punkt Konsultacyjny

PP – Posterunek Policji w Kamionce

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie

UG – Urząd Gminy w Abramowie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. WPROWADZENIE

Rodzina stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozwalne (z wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała jej liczebność, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa, funkcjonują także alternatywne formy życia rodzinnego.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki³.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany

---

¹ Kawula S., Brągiel J., Janke A., Pedagogika rodziny, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Niemniej, pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym, migracje oraz problemy na poziomie ponadlokalnym i lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców oraz przemoc domową. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane, nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na rodziców.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Powinno ono być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny przy jej aktywnym zaangażowaniu, uwzględniając zasadę pomocniczości.

II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2025 r., poz. 49) nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Ustawa dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Kolejna tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
• Profilaktyka - wspieranie rodziny, • asystent rodziny, • placówki wsparcia dziennego, • rodziny wspierające, • inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, • usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, • adopcja.	
	• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • placówki opiekuńczo-wychowawcze, • usamodzielnianie, • organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator), • rodziny pomocowe.	• Ośrodek adopcyjny, • regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, • Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Zapisy Programu Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Ponadto Program Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 uwzględnia analizę potrzeb i kierunki działań zawarte w następujących dokumentach:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Abramów na lata 2024-2028,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021-2027,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030.

IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY ABRAMÓW

*Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2024 roku (BDL GUS)

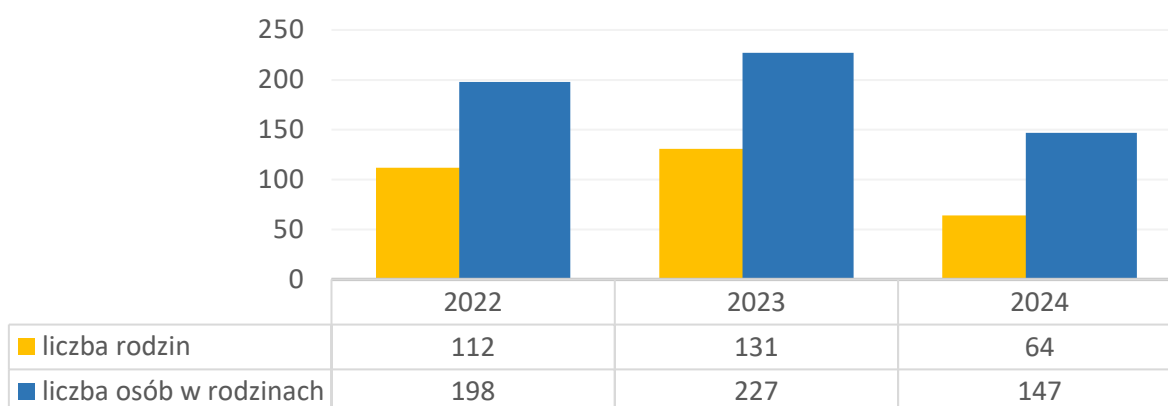
V. ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE ABRAMÓW

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁴.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Abramów jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2024 roku pomocą społeczną objęte były 64 rodziny, w 2023 roku było to 131 rodzin, natomiast w 2022 roku – 112 rodzin. Wahania widoczne są również w przypadku liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie było to 147 osób, w 2023 roku – 227 osób, natomiast w roku bazowym – 198.

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Abramów w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku przyznano łącznie 157 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 502 świadczenia rodzinom z dwójką dzieci oraz 675 świadczeń rodzinom z trójką dzieci. Należy zauważyć, że rodziny w zdecydowanej większości korzystały ze świadczeń niepieniężnych. Szczegółowe dane w tym zakresie w omawianym roku przedstawia kolejna tabela.

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).

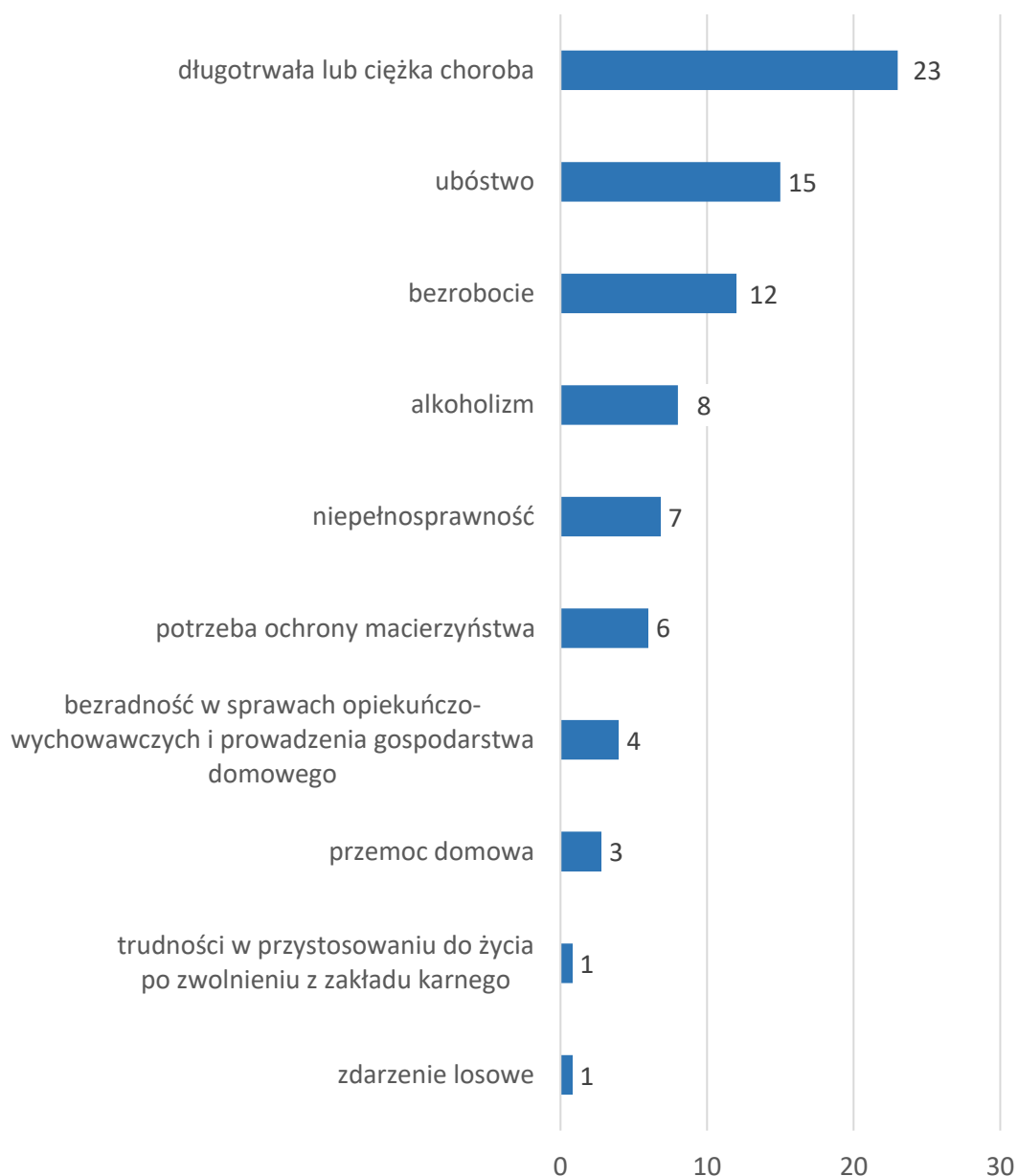
Tabela 2. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2024 roku

typ rodziny	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	152	5	157
dwoje dzieci	484	18	502
troje dzieci	661	14	675

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Abramów była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymały 23 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowało się ubóstwo (15 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (12 rodzin). 8 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, 7 – z powodu niepełnosprawności, 6 – z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, a 4 – z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto, pomocy udzielano również z powodu przemocy domowej (3 rodziny), z kolei w przypadku pojedynczych rodzin z terenu Gminy wsparcia udzielano ze względu na trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz zdarzenie losowe.

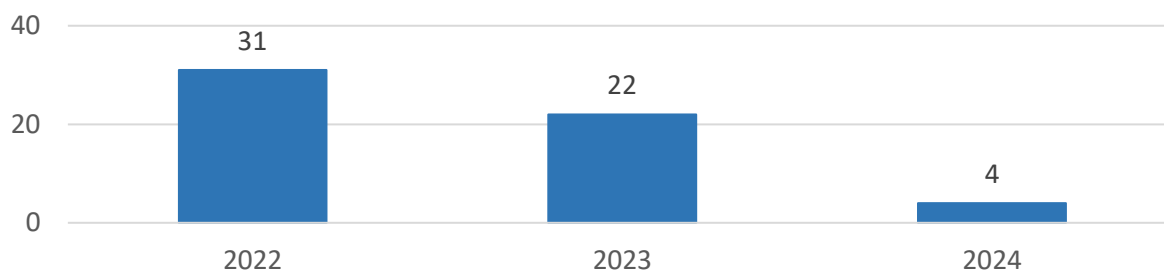
Wykres 2. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa znacznemu spadkowi z 31 w 2022 roku do 4 w 2024 roku. Podobne tendencje widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami GOPS: w 2022 było to 27,7%, w 2023 roku – 16,8%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 6,3%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

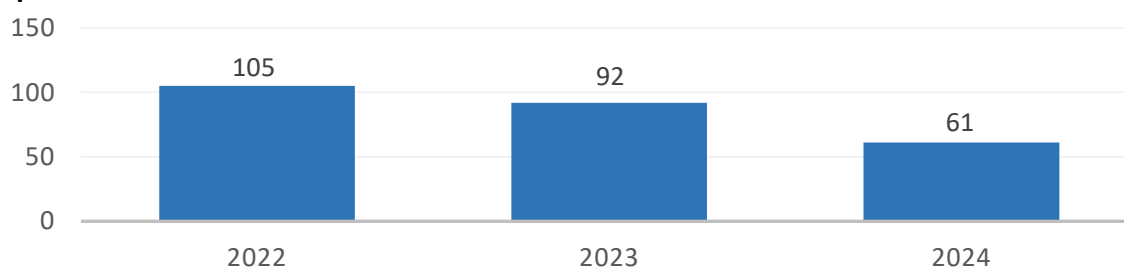
Wykres 3. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało 105 rodzin, w roku 2023 – 92, z kolei w 2024 roku – 61 rodzin. W omawianym okresie dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 4. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W celu pomocy rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Asystent rodziny wspiera rodzinę nie tylko w kwestiach wychowawczych, ale również w codziennym funkcjonowaniu. Jego pomoc polega na towarzyszeniu rodzinie w pokonywaniu trudności i dążeniu do poprawy sytuacji życiowej, tak aby w przyszłości mogła ona samodzielnie radzić sobie z własnymi problemami. Według

zapisów ww. ustawy, maksymalna liczba rodzin z którymi pracuje asystent rodzin nie może przekroczyć 15. W omawianym okresie żadna rodzina z terenu Gminy nie korzystała ze wsparcia asystenta rodziny⁵.

W analizowanym okresie w gminie Abramów nie funkcjonowały rodziny wspierające to znaczy takie, których zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinie w przewyższaniu trudnych sytuacji życiowych, m.in. poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W 2024 roku z omawianych świadczeń skorzystało 19 osób z 10 rodzin, a na ten cel przeznaczono 108 167 zł. W omawianym okresie odnotowano wzrost liczby osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego, z kolei liczba rodzin utrzymywała się na stałym poziomie (10). Kwota przeznaczona na ten cel na przestrzeni analizowanych lat ulegała wahaniom, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (114 439 zł). Szczegółowe dane w tym zakresie zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób	16	18	19
liczba rodzin	10	10	10
kwota świadczeń (zł)	77 229	114 439	108 167

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie ponosi także wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. W latach 2022-2024 GOPS ponosił wydatki związane z odpłatnością za pobyt 1 dziecka w rodzinie zastępczej, a kwota odpłatności za jego pobyt wzrosła o 24,7%. Szczegółowe informacje przedstawia następująca tabela.

⁵ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za lata 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
kwota odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej [zł]	6 989	7 736	8 712
liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	1	1	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Abramowie za rok 2022, 2023 i 2024

W gminie Abramów wsparcie rodzin przeżywających trudności o charakterze materialnym odbywa się także poprzez realizację rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, który ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i uczniów, osób znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale także wymagających wsparcia w życiu codziennym, tj. osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, czy też zmagających się z chorobą lub innymi problemami ograniczającymi niezależne życie. Program obejmuje trzy moduły, w ramach których gminy zostają dysponentami środków rządowych i pośredniczą w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Wsparcie żywnościowe realizowane jest poprzez wydawanie posiłków w stołówkach lub dowożenie ich osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie mają możliwości samodzielnego przygotowania dla siebie gorącego posiłku.

Na przestrzeni omawianych lat liczba osób korzystających ze świadczeń w formie posiłku w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” ulegała wahaniom. W 2024 roku w ramach Programu pomocą niepieniężną objęto łącznie 12 osób, a na ten cel przeznaczono 4 519 zł, z kolei pomoc pieniężna została udzielona 30 mieszkańcom na łączną kwotę 38 881 zł. Należy podkreślić, że wszystkie posiłki w ramach tego rodzaju wsparcia były przeznaczone dla dzieci. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022		2023		2024	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
posiłek ogółem	14	3 649	11	4 618	12	4 519
posiłek dla dzieci	14	3 649	11	4 618	12	4 519
forma pieniężna	29	43 018	32	42 349	30	38 881

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Wsparcie mieszkańców Gminy odbywało się również w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 oraz 2021-2027, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Gmina Abramów świadczy tą formę wsparcia we współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem w Lubartowie. W 2022 roku z pomocy skorzystało 157 osób, w 2023 roku – 130 mieszkańców Gminy, natomiast w 2024 roku wydano 52 skierowania dla 121 osób⁶.

Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy proponowane jest wsparcie w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze Karty mają możliwość korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej, po niższej cenie. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, a dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W 2022 roku w gminie Abramów wydano 840 KDR (w tym 827 elektronicznych), w 2023 roku było to 931 kart (z czego wszystkie w formie elektronicznej), natomiast w 2024 roku – 958 kart⁷.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie współuczestniczył w organizacji półkolonii letnich dla dzieci zamieszkujących teren Gminy. W ramach tej inicjatywy wsparciem objęto łącznie 37 dzieci, którym zapewniono bezpieczne warunki do wypoczynku oraz możliwość udziału w zajęciach o charakterze edukacyjnym, integracyjnym i rekreacyjnym. Działania te wpisują się w szerszy zakres działań podejmowanych przez Ośrodek na rzecz wspierania rodzin oraz wyrównywania szans dzieci i młodzieży z terenu Gminy⁸.

⁶ Raport o stanie gminy Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok

⁷ Tamże

⁸ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Abramowie za rok 2024

GOPS w Abramowie realizuje również program rządowy „Za Życiem”, którego celem jest wsparcie kobiet w ciąży i rodzin, w szczególności kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu. W każdym roku poddanym analizie GOPS w Abramowie wypłacał jednorazowe świadczenie na kwotę 4 000 zł⁹.

W 2024 roku Gmina prowadziła szereg działań ukierunkowanych na wspieranie rodzin, w szczególności tych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, niezależnie od faktu, czy są one formalnymi odbiorcami świadczeń pomocy społecznej. W działania zaangażowane były różne instytucje lokalne, takie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Abramowie czy też Policja. Rodziny mogły korzystać z pomocy psychologa, który pełnił regularne dyżury w Urzędzie Gminy (cztery razy w miesiącu), zapewniając dostęp do specjalistycznego wsparcia psychologicznego. Dodatkowo, prowadzone było poradnictwo socjalne i rodzinne, wspierające osoby w przezwyciężaniu trudności wychowawczych, społecznych i emocjonalnych¹⁰.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN

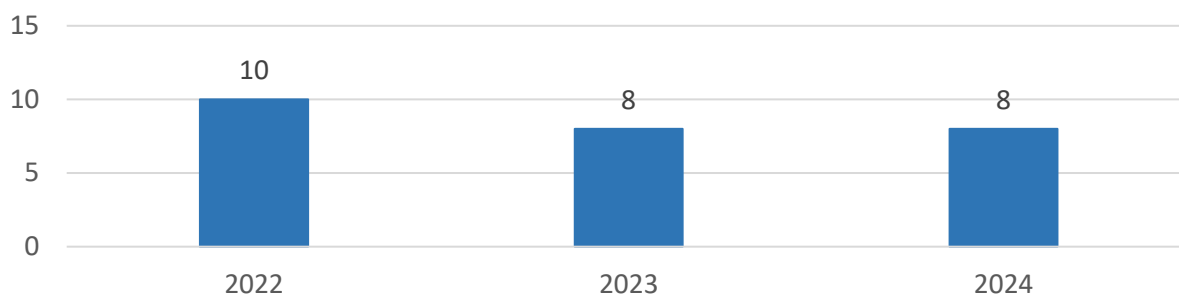
W 2024 roku ze wsparcia GOPS w Abramowie z powodu alkoholizmu korzystało 8 rodzin, co stanowiło 12,5% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu uległa niewielkiemu spadkowi: w 2022 roku było to 10 rodzin, natomiast w latach 2023-2024 ze wsparcia korzystało po 8 rodzin. Wahania widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami GOPS, a najwyższą wartość odnotowano w 2024 roku (12,5%). W omawianym okresie żadna rodzina z terenu gminy Abramów nie korzystała z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

---

⁹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Abramowie za rok 2022, 2023 i 2024

¹⁰ Raport o stanie gminy Abramów za 2024 rok

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Abramowie, powołana przez Wójta do wykonywania zadań Gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151). Według stanu na koniec 2024 roku Komisja liczyła 6 członków.

W analizowanym czasie liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy ulegała niewielkim wahaniom: w 2022 roku były to 4 osoby, w kolejnym roku ich liczba wzrosła do 7 osób, z kolei w 2024 roku było to 6 mieszkańców Gminy. Podobne tendencje dostrzegalne są również w przypadku liczby przeprowadzonych rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych – w roku bazowym były to 2 osoby, w 2023 roku – 8, natomiast w 2024 roku przeprowadzono rozmowy z 5 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W omawianym okresie odnotowano również przypadki skierowania do sądu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: w 2022 roku tego typu działania podjęto wobec 4 mieszkańców Gminy, w 2023 roku było to 8 osób, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie ich liczba spadła do 5 osób. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	7	6
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	8	5
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	8	5

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W omawianym okresie na terenie gminy Abramów funkcjonował Punkt Konsultacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Jego podstawową funkcją jest udzielanie konsultacji i poradnictwa dla osób zmagających się z problemem uzależnień, informowanie o szkodliwości substancji psychoaktywnych, możliwych sposobach leczenia, motywowanie do podjęcia terapii, a także pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy domowej. W 2024 roku udzielano wsparcia psychologiczno-terapeutycznego w wymiarze 144 godzin. W ramach prowadzonych działań udzielono łącznie 145 porad, a pomoc otrzymało 80 osób borykających się z problemem uzależnienia od alkoholu, 48 dorosłych członków rodzin osób uzależnionych, natomiast 17 mieszkańców Gminy udzielono wsparcia w związku z problemami natury psychicznej.

W 2024 roku w PK udzielono porad 33 osobom z problemem alkoholowym oraz 12 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Na przestrzeni analizowanych lat największą grupę korzystającą z poradnictwa PK stanowiły osoby z problemem alkoholowym, których liczba w omawianym okresie ulegała znacznym wahaniom – od 93 w 2022 roku, przez 104 w 2023 roku, do 33 w 2024 roku. W przypadku dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym dostrzegalne są tendencje spadkowe: w roku bazowym porad udzielono 19 mieszkańcom Gminy, w 2023 roku było to 17 osób, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 12. W omawianym okresie w PK nie udzielano porad osobom doznającym i stosującym przemoc domową, z problemem narkotykowym oraz członkom ich rodzin.

Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2022-2024

lp.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	osoby z problemem alkoholowym	93	104	33
2.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	19	17	12
3.	osoby doznające przemocy domowej	0	0	0
4.	osoby stosujące przemoc domową	0	0	0
5.	osoby z problemem narkotykowym	0	0	0
6.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W omawianym okresie w gminie Abramów nie realizowano programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPiN.

Na przestrzeni analizowanych lat nie prowadzono również innych programów profilaktycznych, finansowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, z obszaru profilaktyki uniwersalnej, skierowanych do dzieci i młodzieży.

W danym przedziale czasowym realizowano natomiast działania niebędące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2024 roku w festynach i innych imprezach plenerowych uczestniczyło 400 osób, a w imprezach sportowych – 150. Jednorazowe prelekcje, pogadanki realizowano jedynie w 2023 roku, a udział w nich wzięło 157 osób. W tym samym roku w konkursach (plastycznych, literackich, muzycznych itp.) uczestniczyło 18 osób. Na przestrzeni analizowanych lat największą popularnością cechowały się festyny i inne imprezy plenerowe, w których w 2022 roku udział wzięło 320 osób, w 2023 roku – 450, natomiast w 2024 roku – 400 osób. Dodatkowo w roku bazowym 85 osób uczestniczyło w imprezach sportowych, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie udział w nich wzięło 150 osób.

Tabela 8. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzonych na terenie gminy Abramów w latach 2022-2024

forma działań	2022	2023	2024
jednorazowe prelekcje, pogadanki	0	157	0
spektakle	0	0	0
festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	320	450	400
imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	85	0	150
konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	0	18	0

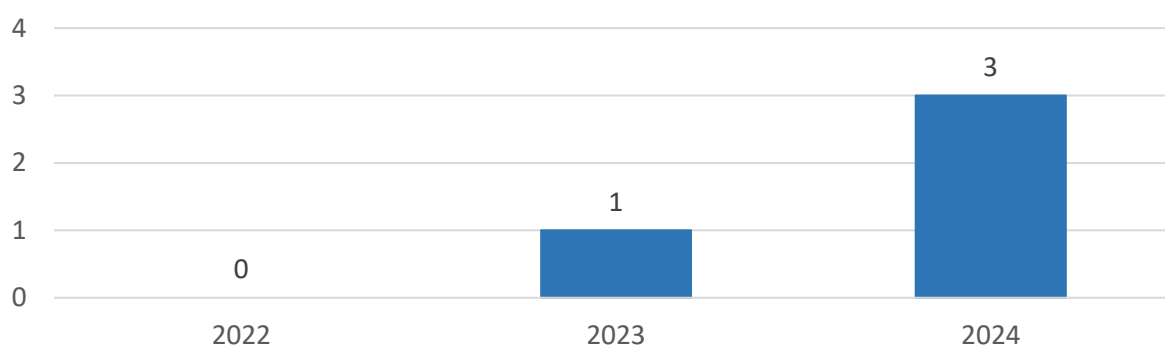
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Istotnym elementem działań profilaktycznych były również pozalekcyjne zajęcia sportowe, organizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w których w 2022 roku udział wzięło 201 osób, w 2023 roku – 174, a w ostatnim roku poddanym analizie w tego typu działaniach uczestniczyło 227 osób¹¹.

PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN

W 2022 roku żadna rodzina z terenu gminy Abramów nie korzystała z pomocy GOPS z powodu przemocy domowej, w 2023 roku była to 1 rodzina, natomiast w kolejnym roku liczba ta wzrosła do 3 rodzin.

Wykres 6. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu przemocy domowej w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

¹¹Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów dotyczących zjawiska przemocy jest Zespół Interdyscyplinarny. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych w ramach Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe.

W 2022 roku odbyły się 4 spotkania ZI, w 2023 roku – 5, z kolei w 2024 roku – 6. Tendencje wzrostowe widoczne są w zakresie liczby spotkań grup diagnostyczno-pomocowych: w 2022 roku było to 30 grup, w 2023 roku – 37, a w 2024 roku – 62.

Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	6
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	30	37	62

Źródło: Sprawozdanie roczne z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Abramowie działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby nią dotkniętej. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można dwukrotny wzrost liczby rodzin objętych procedurą NK z 7 w roku bazowym do 14 w 2024 roku. Tendencje wzrostowe widoczne są również w zakresie liczby kontynuowanych procedur. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba rodzin objętych procedurą NK	7	10	14
liczba kontynuowanych procedur NK	1	3	7

Źródło: Sprawozdanie roczne z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Abramowie działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku zakończono łącznie 9 procedur NK, w tym 8 na skutek ustania przemocy domowej, a 1 z uwagi na brak zasadności podejmowania działań. Na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować wahania w zakresie zakończonych procedur, a najwięcej odnotowano ich w 2024 roku. Należy podkreślić, że w każdym analizowanym roku głównym powodem zakończenia procedur NK było ustanie przemocy domowej. Szczegółowe informacje znajdują się w następnej tabeli.

Tabela 11. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zakończonych procedur NK, w tym:	4	3	9
na skutek ustania przemocy domowej	4	3	8
z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	0	0	1

Źródło: Sprawozdanie roczne z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Abramowie działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok

Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe prowadzą aktywne działania w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Zarówno w 2022 roku, jak i w 2024 roku z poradnictwa specjalistycznego i konsultacji indywidualnych psychologa szkolnego skorzystało 4 dzieci, z kolei w 2023 roku było to 5 dzieci. Ponadto pracownicy GOPS oraz dzielnicowy na bieżąco monitorowali działania w rodzinach dotkniętych problemem przemocy. W roku bazowym odnotowano 52 rozmowy telefoniczne oraz wizyty w środowisku domowym, rok później liczba ta wzrosła do 93, natomiast w 2024 roku odnotowano 143 takich działań. Powyższe dane świadczą o zwiększonym zaangażowaniu służb w reagowanie na potrzeby rodzin doświadczających przemocy domowej, jak również o większej gotowości do zgłaszania problemu i korzystania z dostępnego wsparcia¹².

¹² Sprawozdanie roczne z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Abramowie działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok

VI. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

Zadania Programu realizowane będą przez instytucje i organizacje go tworzące, tj.:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie,
2. Zespół Interdyscyplinarny,
3. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Posterunek Policji w Kamionce,
5. Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Lubartowie,
6. Urząd Gminy w Abramowie,
7. Placówki oświatowe na terenie gminy Abramów,
8. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Abramowie,
9. Gminną Bibliotekę Publiczną w Abramowie wraz z filią w Wielkolesie,
10. Organizacje pozarządowe,
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie,
12. Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie.

VII. CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Nadrzędnym celem Programu jest wspieranie rodzin w przezwyciężaniu trudności o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, tworzenie bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska dla dzieci oraz wzmacnianie kompetencji rodzin w zakresie samodzielnego radzenia sobie z codziennymi wyzwaniami. Program ukierunkowany jest na budowanie trwałych podstaw prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele operacyjne Programu:

Cele operacyjne Programu zostały opracowane na podstawie zidentyfikowanych problemów i zostały im przypisane oczekiwane rezultaty w wyniku realizacji Programu.

Cel operacyjny 1

Zapewnienie rodzinom kompleksowego wsparcia w przezwyciężaniu trudności wychowawczych i opiekuńczych.

- Świadczenie wsparcia finansowego i pozafinansowego dla rodzin wymagających wsparcia.
- Umożliwienie rodzinom i dzieciom dostępu do specjalistycznego wsparcia oraz poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

Lp.	Zadania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
1.1	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	2026-2028	1. Liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych pomocą społeczną. 2. Liczba i formy udzielonej pomocy, tj. świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.	GOPS
1.2	Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.	2026-2028	1. Liczba dzieci korzystających ze świadczeń rodzinnych: - zasiłki rodzinne + dodatki, - zasiłki pielęgnacyjne na dzieci, - świadczenia pielęgnacyjne z tyt. opieki nad dzieckiem, - świadczenia rodzicielskie w związku z urodzeniem dziecka, - jednorazowe zapomogi z tyt. urodzenia dziecka. 2. Liczba osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.	GOPS

1.3	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	2026-2028	1. Liczba rodzin, dzieci i osób dorosłych korzystających z posiłków w programie.	GOPS
1.4	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów o charakterze socjalnym oraz sportowym.	2026-2028	1. Liczba osób, objętych wsparciem stypendialnym w tym: socjalnym, szkolnym, sportowym.	UG
1.5	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za życiem” poprzez asystenta rodziny.	2026-2028	1. Liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny.	GOPS
1.6	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2026-2028	1. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 2. Liczba udzielonych porad. 3. Liczba podmiotów udzielających wsparcia.	GOPS, PK, GKRPA, PPP
1.7	Świadczenie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi.	2026-2028	1. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych oraz liczba dzieci w tych rodzinach. 2. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz liczba dzieci w tych rodzinach.	GOPS
1.8	Świadczenie pracy socjalnej przez pracowników GOPS.	2026-2028	1. Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną.	GOPS
1.9	Udzielanie rodzinom z dziećmi pomocy w formie dodatków mieszkaniowych.	2026-2028	1. Liczba rodzin korzystających z dodatków.	UG

1.10	Organizowanie szkoleń/ warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	2026-2028	1. Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniu.	GOPS, ZI, PPP, PCPR
1.11	Objęcie rodzin wielodzietnych programem zniżek w ramach „Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny”.	2026-2028	1. Liczba wydanych KDR. 2. Liczba rodziców korzystających z KDR. 3. Liczba dzieci objętych KDR.	GOPS
1.12	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego.	2026-2028	1. Liczba działających PK. 2. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 3. Liczba udzielonych porad.	UG

Cel operacyjny 2

Wzmocnienie kompetencji rodziców w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

- Rozwijanie działań wspierających i integrujących rodziny.
- Podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie opieki i wychowania dzieci.
- Aktywizacja rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich włączanie w życie lokalnej społeczności.

Lp.	Zadania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
2.1	Zapewnienie odpowiedniej liczby zatrudnionych asystentów rodziny do aktualnego zapotrzebowania, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2026-2028	1. Liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin. 2. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny.	GOPS
2.2.	Współorganizowanie dla rodziców warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich, np. w formie szkoły dla rodziców lub projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.	2026-2028	1. Liczba uczestników warsztatów. 2. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UG, GOPS, placówki oświatowe, GKRPA, PES, PCPR, PPP

2.3	Popularyzowanie działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin w Gminie do podejmowania tej roli.	2026-2028	1. Liczba rodzin wspierających.	GOPS, UG
2.4	Współorganizowanie wydarzeń/ imprez integrujących rodziny oraz promujący zdrowy tryb życia.	2026-2028	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń. 2. Liczba uczestników wydarzeń/imprez.	UG, GKRPA, placówki oświatowe, GOPS, GBP
2.5	Organizowanie lokalnych kampanii uwrażliwiających na problemy rodzin.	2026-2028	1. Liczba zorganizowanych kampanii.	GOPS, UG, GKRPA, placówki oświatowe
2.6.	Prowadzenie aktywizacji społeczno-zawodowej dla rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2026-2028	1. Liczba osób objętych aktywizacją społeczno-zawodową.	GOPS, PUP, NGO

Cel operacyjny 3

Tworzenie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży poprzez działania wspierające ich edukację, aktywizację społeczną i integrację.

- Rozwój lokalnych form wsparcia skierowanych do dzieci i młodzieży.
- Rozwijanie i wdrażanie programów profilaktycznych ukierunkowanych na wsparcie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
3.1	Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży zgodnych z rozpoznanymi potrzebami.	2026-2028	1. Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych. 2. Liczba dostępnych zajęć.	Placówki oświatowe, UG, GBP
3.2	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	2026-2028	1. Liczba dzieci wyjeżdżających na kolonie.	UG, GOPS, organizacje pozarządowe

3.3	Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających dysfunkcjom społecznym.	2026-2028	1. Liczba programów. 2. Liczba dzieci objętych programami.	Placówki oświatowe, UG

Cel operacyjny 4

Usprawnienie współpracy między instytucjami oraz organizacjami działającymi na rzecz rodzin, w celu zwiększenia efektywności udzielanego wsparcia.

- Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.
- Rozwój i usprawnienie funkcjonowania systemu pieczy zastępczej.
- Udoskonalenie systemu informowania o dostępnych formach wsparcia dla rodzin w Gminie.

Lp.	Zadania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
4.1	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	2026-2028	1. Liczba udzielonych informacji.	GOPS, ZI, GKRPA, UG, placówki oświatowe
4.2	Stałe monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	2026-2028	1. Liczba spotkań w zespole ds. ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	GOPS, PCPR
4.3	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	2026-2028	1. Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych. 2. Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.	GOPS, PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze

4.4	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2026-2028	1. Wysokość poniesionych nakładów finansowych. 2. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	GOPS, PCPR
4.5	Zapewnienie wsparcia rodzinom, którym ograniczono władzę rodzicielską oraz prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	2026-2028	1. Liczba rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. 2. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.	GOPS

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 są mieszkańcy gminy Abramów, szczególnie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz rodzin oraz dzieci i młodzieży.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 finansowane będą z następujących źródeł:

- środków własnych Gminy,
- środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

X. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu powinny opierać się na:

- 1) ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- 2) ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- 3) opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć jedną bądź kilka technik badawczych, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Abramowie. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Koordynatorem Programu i jednocześnie instytucją wiodącą przy jego realizacji będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Abramowie. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gmina Abramów, realizując zadania wynikające z systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, podejmuje działania mające na celu wzmocnienie funkcjonowania rodzin oraz zapewnienie dzieciom warunków sprzyjających ich prawidłowemu rozwojowi. Kluczowym elementem tych działań jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków dysfunkcji rodzinnych, a także promowanie wartości opartego na odpowiedzialności i wzajemnym szacunku życia rodzinnego.

Wdrażanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Abramów na lata 2026-2028 pozwoli na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, minimalizację zachowań ryzykownych oraz rozwój zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia. Program stanowi narzędzie służące tworzeniu warunków do budowania trwałych, stabilnych i odpowiedzialnych relacji rodzinnych oraz wspierania dzieci w ich środowisku naturalnym.

XI. BIBLIOGRAFIA

1. Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007.
2. Kawula S., Brągiel J., Janke A., Pedagogika rodziny, Toruń 1999.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Abramowie za 2022, 2023 i 2024 rok.
5. Raport o stanie gminy Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok.
6. Sprawozdanie roczne z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Abramowie działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Abramów za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001.

Źródła internetowe:

1. GUS – Bank Danych Lokalnych: www.bdl.stat.gov.pl.

XII. SPIS WYKRESÓW I TABEL

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Abramów w latach 2022-2024.....	8
Wykres 2. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	10
Wykres 3. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024	11
Wykres 4. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024.....	11
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024	16
Wykres 6. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu przemocy domowej w latach 2022-2024	19

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej	5
Tabela 2. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2024 roku	9
Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024	12
Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za lata 2022-2024	13
Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024	14
Tabela 6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	17
Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2022-2024	18
Tabela 8. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzonych na terenie gminy Abramów w latach 2022-2024	19
Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024	20
Tabela 10. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024	21
Tabela 11. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024	21